

בש"פ 5711/20 - מוחמד חדקה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5711/20

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: מוחמד חדקה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 5.8.2020 במ"ת 52022-10-18 שניתנה על-ידי כבוד השופטת ר' גלפז מוקדי

תאריך הישיבה: כ"ז באב התש"ף (17.8.2020)

בשם העורר: עו"ד מחמד עמרי, עו"ד רימונה שלג

בשם המשיבה: עו"ד אופיר טישלר

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 5.8.2020 (מ"ת 52022-10-18, השופטת ר' גלפז מוקדי). בית המשפט המחוזי דחה את בקשת העורר לצאת לעבודה במתכונת שהוצעה על-ידו.

כתב האישום וההליכים עד כה

2. ביום 22.10.2018 הוגש כתב אישום נגד העורר, יליד שנת 1999, ונאשמים נוספים (להלן: הנאשמים הנוספים). כתב האישום מתאר שני אירועים שהתרחשו ביום 1.9.2018 והובילו למותו של המנוח יונתן נוסירה ז"ל (להלן: המנוח).

על-פי הנטען, האירועים כללו עימותים פיזיים בין הנאשמים או חלקם לבין המנוח ובני משפחתו. העימות האלים הראשון שבו העורר לא היה מעורב, ואשר כלל גם דקירות, התגלע לאחר שחלק מהנאשמים הנוספים חסמו ברכבם את הדרך לחניית הבית של בני משפחת נוסירה. כ-10 דקות לאחר מכן, חזרו למקום העורר והנאשמים הנוספים כדי לבוא חשבון עם המנוח. העורר עצמו הוא אחד מן הנאשמים שהיו מצוידים בסכין. אבי המנוח ניגש אל הנאשמים על-מנת להרגיע את הרוחות, ובהמשך לכך המנוח, ששמע רעש והמולה, יצא מביתו כדי לסייע לאביו. או אז החל אחד הנאשמים הנוספים להכות את המנוח בראשו. מבלי להידרש למלוא הפרטים המתוארים בכתב האישום, יצוין כי העורר וחלק מהנאשמים הנוספים רדפו אחר המנוח והכו אותו. בסופו של דבר, המנוח נדקר מספר דקירות כאשר זהותו של הדוקר אינה ידועה. המנוח הצליח להימלט אל החניה בביתו, בעוד הנאשמים המשיכו להשתולל ולנסות להגיע אליו. רק לאחר שנמנע מהם להגיע לביתו של המנוח, הם נכנסו לכלי רכבם ועזבו את המקום. בהמשך לכך, המנוח פונה לבית החולים ושם נקבע מותו.

3. בגין המעשים המתוארים יוחס לעורר ולנאשמים הנוספים ביצוע בצוותא של עבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), עבירה של החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186 לחוק העונשין, וכן עבירה של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין. לחלק מהנאשמים הנוספים יוחסו גם עבירות נוספות.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרים של כלל הנאשמים, ובהם העורר, עד תום ההליכים נגדם. המשך הדברים יתייחס לעניינו של העורר בלבד.

5. מבלי להידרש לכלל ההחלטות שניתנו בעניינו של העורר, יצוין כי ביום 23.12.2018 בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו עד תום ההליכים. ביום 22.1.2019, ובהתאם להחלטתו של בית משפט זה מיום 9.1.2019 (בש"פ 71/19, השופט ע' ברון), בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בבית דודיו בכפר כאבול, שם הוא שוהה עד היום.

6. ביום 30.3.2020 העורר הגיש בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, ובה עתר להסרת הפיקוח האלקטרוני ולקבלת היתר יציאה לעבודה בתחום הבניין. תסקיר שירות המבחן מיום 21.4.2020 נמנע מלהמליץ על יציאתו של העורר לעבודה שהוצעה על-ידו באותה עת, וביום 6.5.2020 בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה. בית המשפט המחוזי קבע כי תכנית העבודה שהציע העורר, הכוללת עבודה באתרי בנייה במקומות שונים, אינה מאפשרת לקיים פיקוח מספיק עליו במהלך שעות עבודתו. ערר שהוגש על כך נדחה בהסכמת העורר ביום 24.5.2020, בהחלטה שבה צוין כי עליו להציע מקום עבודה קבוע, אשר יאפשר "פיקוח נאות" (בש"פ 3211/20, השופט ע' גרוסקופף).

7. ביום 29.6.2020 הגיש העורר בקשה נוספת, ובה הציע מקום עבודה חלופי בתחום הבנייה, בפיקוחו של מעסיק אחר שעמו הוא נהג לעבוד בעבר. למחרת הורה בית המשפט המחוזי על הגשת תסקיר נוסף של שירות המבחן לבחינת מקום העבודה בתנאים המוצעים.

8. אף בתסקיר העדכני מיום 27.7.2020 שירות המבחן נמנע מלהמליץ על יציאתו של העורר לעבודה במתכונת שהוצעה. שירות המבחן הדגיש את התרשמותו מהקושי הכלכלי שחווים העורר ומשפחתו, שלהם הוא נהג לסייע קודם למעצרו. כן צוין רצונו של העורר לשקם את חייו ולשוב ולסייע להם. שירות המבחן ציין עוד כי העורר חווה קושי רגשי כתוצאה משהותו הממושכת בבית דודיו ללא תעסוקה, וכי בשלב זה הוא מצליח לכבד גבולות חיצוניים. באשר למעסיק

המוצע, שירות המבחן ציין כי הוא מבין את משמעות הפיקוח ומודע לצורך בפיקוח רציף במהלך כל שעות העבודה של העורר. עוד צוין, כי מקום העבודה המוצע מרוחק מהמקום שבו בוצעו העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום. לצד זאת, שירות המבחן ייחס משקל לכך שהמעסיק הורשע לפני מספר שנים בעבירה של החזקת סכין. שירות המבחן הוסיף, כי ישנה אי-בהירות בכל הנוגע לאופן הגעתו של העורר מכאבול לנקודת מפגש שבה יאסוף אותו המעסיק, הגם שהוא מסר שידאג לליווי של העורר. שירות המבחן אף ציין כי היעדר תכנית סדורה עלול להוביל לפריצת גבולות מצדו.

9. ביום 4.8.2020, התקיים דיון בבקשה, שאליו התייצב אף המעסיק. במעמד הדיון העורר טען, בעיקרו של דבר, כי עברו הפלילי המצומצם של המעסיק אינו מצדיק את דחיית הבקשה. כן נטען, כי נעשו מאמצים עד שנמצא מקום העבודה הנוכחי. עוד יצוין, כי בחקירה שנערכה למעסיק באותו דיון הוא הביע את נכונותו לסייע למבקש לשוב לדרך הישר, והבהיר כי השניים עבדו יחד בעבר ומכבדים זה את זה, וכי מקום העבודה מרוכז בשטח אחד שבו העורר יעבוד בצמוד אליו. המעסיק התחייב לאסוף את המבקש מבית דודיו, והבהיר כי הדבר כרוך בסטייה קלה בלבד ממסלול הנסיעה הרגיל שלו. המעסיק הצהיר עוד כי הוא נכון לפקח על העורר גם אם יאספו והחזרתו לבית דודיו, כמו גם השעות שייקבעו בבית המשפט, יהיו כרוכים בהפחתת שעות העבודה שלו. יצוין כי בקשתו של העורר נסבה על יציאה לעבודה בין השעות 6:00 בבוקר ל-17:00 בערב.

10. למחרת, ביום 5.8.2020 בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו של העורר. בית המשפט המחוזי ציין כי העורר מצוי במעצר כמעט שנתיים, וכי חלוף הזמן מצדיק להידרש לשאלה האם ניתן לאפשר לו לצאת לעבודה. כן צוין, כי חלק מהנאשמים הנוספים שוחררו זה מכבר לחלופת מעצר וניתן להם היתר לצאת לעבודה, וכן כי סיום שמיעת הראיות בתיק עוד רחוק. יחד עם זאת, בית המשפט המחוזי הדגיש כי הסיכון הנשקף מן העורר אינו מבוטל, בשים לב לאמור בתסקירי שירות המבחן שניתנו בעניינו ולהפרות של תנאי הפיקוח מצדו. בהקשר זה צוין בין היתר כי לעורר מיוחס שימוש בסכין במהלך האירועים המתוארים בכתב האישום, שהובילו למותו של המנוח. על רקע האמור, בית המשפט המחוזי קבע כי העורר צריך להשתלב במקום עבודה מסודר ומוגדר עם פיקוח ראוי, שלא עלה בידו להציע. בהקשר זה, בית המשפט המחוזי ציין כי הגם שהתרשם מכך שהמעסיק נכון לסייע למבקש ומוכן אף להתאים את שעות העבודה שלו למשימה זו, עברו הפלילי שנסב על ביצוע עבירה בשנת 2017 פוגע במידת האמון שניתן לתת בו. לנוכח האמור, בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה בצינו כי ככל שיהיה בידי העורר להציג מפקח מתאים, ניתן יהיה לשוב ולדון בה.

הערר

11. בערר שבפני משיג העורר על החלטתו של בית המשפט המחוזי, ומבקש להורות על הסרת הפיקוח האלקטרוני ועל התרת יציאתו לעבודה במתכונתה המוצעת. בעיקרו של דבר, נטען כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא ייחס משקל מספיק למרחק בין מקום ההתרחשויות המתוארות בכתב האישום לבין אזור העבודה המוצע, וכן לכך שמקום זה הוא "מוסדר ומוגדר". העורר מדגיש את התאמתו של המעסיק למשימת הפיקוח, ובהקשר זה מטעים כי אין בהרשעתו היחידה כדי למנוע ממנו לעמוד בה. העורר אף מדגיש כי לחלק מהנאשמים הנוספים הותר לצאת לעבודה. כן נטען כי בית המשפט המחוזי לא ייחס משקל מספיק למצב החירום הקיים בעקבות התפרצותו של נגיף הקורונה ולהשלכותיו.

12. הדיון בערר התקיים בפני ביום 17.8.2020. באי-כוחו של העורר הדגישו בדיון את המאמץ הרב שנעשה למציאת מקום העבודה הנוכחי עבור העורר. הם התייחסו לנכונות המעסיק המוצע לאסוף את העורר מדי יום מביתו ולהחזירו אליו (בדרך לעבודה ובחזרה ממנה) בהתאם לשעות שייקבעו ליציאתו מחלופת המעצר. בהקשר זה אף הודגש

כי העבירה שהורשע בה המעסיקה היא בת מספר שנים, וכי נגזר עליו בגינה עונש של שירות לתועלת הציבור (של"צ) בלבד. באי-כוחו של העורר אף הדגישו כי למעט העבודה במתכונת המוצעת, אין ביכולתו של העורר להציע חלופה אחרת, בהתחשב בכישוריו ובקשריו החברתיים המוגבלים.

13. מנגד, המדינה טענה כי דין הערר להידחות. המדינה הצביעה על החומרה הברורה הטמונה בעבירות המיוחסות לעורר, המחייבת שחלופת המעצר המוצעת תהא בטוחה דיה. לטענת המדינה, מקום העבודה המוצע רחוק מבית דודיו באופן שצפוי להכביד על עמידתו של העורר בתנאים, בעיקר מבחינת שעות העבודה. לכך מתווספת העובדה שהמפקח המוצע הורשע בעבר בעבירה שיש לה זיקה, לכאורה, למעשים המיוחסים לעורר. המדינה הדגישה כי נרשמה לחובתו של העורר הפרה של התנאים, אף בעת האחרונה. בהשוואה לחלק מן הנאשמים האחרים, נטען כי מקומות העבודה שאושרו להם היו סמוכים למקומות החלופה שבה הם שוהים, וכי לא נרשמו לחובתם הפרות דומות.

14. להשלמת התמונה יצוין כי ביום שבו התקיים הדיון הסכים העורר להארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני ב-90 יום, בכפוף לשמירת זכויותיו בהליך שבפניו (בש"פ 5741/50, השופט מ' מזוז).

דיון והכרעה

15. מצאתי את ההכרעה בערר זה קשה. נקודת המוצא לדיון הייתה דומה לזו של המדינה. האירוע שעליו נס בכתבה אישום הוא חמור ביותר. ברגיל, היה מקום לעמוד על חלופה נקייה מכל רבב כדי לאזן את היציאה לעבודה בנסיבות אלה. אולם, בסופו של דבר, השתכנעתי שמכלול הנסיבות שוקלות בעיניי זה, גם אם באופן קל, לטובת העורר.

16. היעדרות לעבודה שהציע העורר אמנם אינה אידיאלית. אולם, דומה שבתקופה לא פשוטה זו שבה אנו מצויים, לא ניתן לבטל את יתרונותיה. זאת, על רקע פרק הזמן המשמעותי שבו שוהה העורר במעצר בפיקוח אלקטרוני (כשנה ושמונה חודשים), גילו הצעיר וההזדקקות הכלכלית המשמעותית של משפחתו, אשר כאמור נהגה להסתמך עליו. הדברים נאמרים ביתר שאת בהתחשב בצפי ביחס להמשכו של ההליך. אני מייחסת משקל אף למחויבות שמגלה המעסיק המוצע, שעבד עם העורר בעבר, מכיר אותו ואף נכון לקחת על עצמו את הסעתו לעבודה בחזרה, חרף ההכבדה המסוימת הכרוכה בכך מבחינת שעות העבודה שלו. בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שהמעסיק הורשע בעבירה אחת בלבד לפני מספר שנים, אני סבורה כי לא נכון היה לקבוע כי הוא אינו מתאים למשימת הפיקוח. במכלול השיקולים, אני סבורה שכלל הנסיבות שפירטתי מגבשות את החריג הנוגע לסטייה מהמלצתו השלילית של שירות המבחן (ראו: בש"פ 4289/18 סיאד נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (17.6.2018)). לא למותר לציין, כי מהתסקיר האחרון שהוגש בעניינו של העורר מצטיירת תמונה לפיה כיום הוא מצליח לכבד גבולות חיצוניים שמוצבים לו, ויתכן שיציאה לעבודה אף תסייע לו לשקם את דרכיו.

17. לצד זאת, נותרה אי-בהירות בכל הנוגע לפער הגדול יחסית בין שעות העבודה הרגילות של המעסיק המוצע לבין שעות העבודה שביקש העורר בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי. פער זה, שאליו מתווספות שעות הנסיעה מאזור מגוריו של המעסיק לבית דודיו של העורר, כמו גם הנסיעה עצמה למרכז הארץ, עלול להתגלות כמכשול בפני עיוור. על כן, אני סבורה שיש מקום להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי לצורך קביעת התנאים הנוגעים לסוגיית איסופו של העורר, שעות העבודה והבהרתם. אין לשלול אישור של שעות היעדרות ארוכות מעט יותר מן הבית - ובלבד שיהא ברור לכל המעורבים כי אין לסטות מהן.

18. סוף דבר: הערר מתקבל במובן זה שהתיק יחזור לבית המשפט המחוזי לצורך קביעת תנאיה של חלופת המעצר. העורר מוזהר כי עליו לעמוד בכל התנאים קל כחמור.

ניתנה היום, ה' באלול התש"ף (25.8.2020).

ש ו פ ט ת
